

PO STOPÁCH KANADSKÉ HISTORIE

Pokračování cesty na kánoi sledující historickou vodní trasu kanadských Voyageurů: z Kenory na jezeře Lake of the Woods, po proudu řeky Winnipeg River do jezera Winnipeg.

(29. července – 9. srpna, 2018)

Jan Soukup

Nuže, jak jinak než zpátky do objímání s divočinou! S návratem jara v Edmontonu po řece North Saskatchewan („Svižně plynoucí voda“ v jazyce Cree) začaly plout kry rozlámaného ledu a věčka migrujícího ptactva na modré obloze opět začala mířit k severu. Jako již každé jaro, můj toulavý pud s nimi začal nabírat stále mocnější síly, aby přerval pouta usedlého městského života a našeptával mi vydat se lehkým poklusem vytrvalého vlka opět do lesů a luk, k horám, jezerům a řekám. Návrat k fyzickému vyznávání lásky kanadské přírodě pomalými záběry pádla v tiše splývající kánoi je teď již rutinní. Stejně však, jako před mým prvním vyplutím z Montrealu, je očekávaný s radostným vzrušením a s představou napínavého dobrodružství.

Opět se ke mně připojila moje žena Milena, jako věrná partnerka. Naše cesta návratu z Edmontonu na východ k obnovenému pokračování cesty divočinou na kánoi po někdejší vodní magistrále kanadského obchodu s kožešinami se s každou novou etapou krátí. Tentokrát se již naposledy vracíme do největší kanadské provincie, Ontaria. A to jen do jejího nejzápadnějšího města Kenory. Z ní opustíme jezero Lesů a po řece Winnipeg river se přiblížíme na severozápad k Hudsonovu zálivu. Překročíme tak konečně hranici do první prérijní provincie, Manitoby.

Na tábořišti Amishinabe v Kenore.

Náš silniční návrat do Kenory s kánoi na střeše Jeepu měl tentokrát svůj začátek až v Britské Kolumbii. Vyrazili jsme totiž od našeho srubu v horách nad jezerem Kootenay. Tam jsme již přestěhovali všechno vybavení poté, co jsme na podzim prodali v Edmontonu náš dům a

ponechali si tam jen útulné kondominium. Do Edmontonu jsme odvezli jen mou neteř s její dcerkou, které se po návštěvě u nás vracely odtud do Čech. Když jsme na farmě u přítele odložili přívěs, který jsme potřebovali pro náklad navíc, konečně jsme po dvou dnech, strávených v Edmontonu, vyrazili na východ. Ty tam jsou dny, kdy jsem se ke každému dalšímu začátku pokračování své plavby musel vracet až v pětidenní trans-kanadské pouti vozidlem. Se zkracující se cestou zpátky k vodní trase, jsme dorazili do Kenory již druhý den. Začínali jsme opět ve veřejném tábořišti Anishinabe, kde jsme vloni vodní cestu přerušili. Během dvou dnů tady strávených se nám podařilo zařídit úschovu Jeepu u domova přátelského údržbáře tábořiště. Byli jsme tak schopni vyplout s pokojem v duši již druhé ráno, což byla

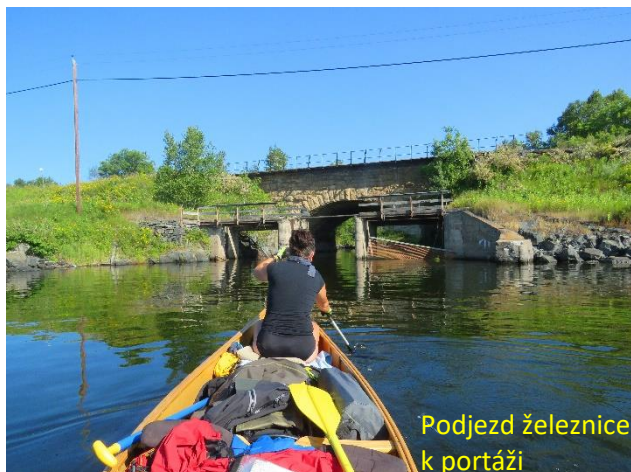

Připravení vyplout od mola tábořiště Anishinabe

neděle, 29. července, dřív, než se probudila většina táborníků. Den se vylíhl skvělý hned od

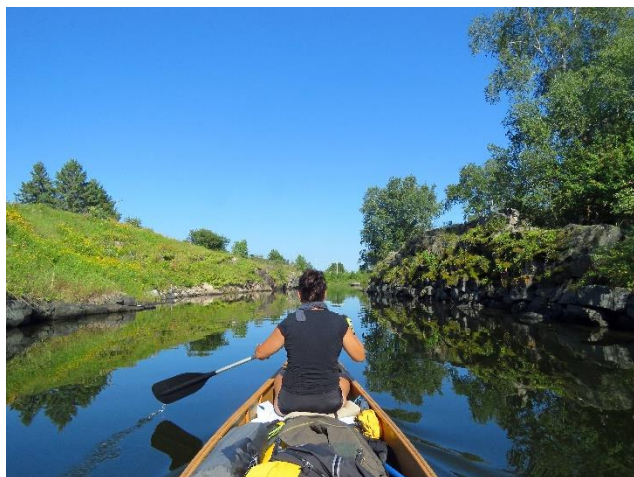

prvního rozbřesku a klidná hladina jezera, čerená jen přídí naší sedmnácti-stopové kánoe a záběry pádel, odrážela modrou oblohu s řídkými bílými mráčky. Bylo nedělní ráno a tak severní konec jezera Lake of the Woods, který je lemovaný městem Kenorou byl ještě prostý normálně rušného provozu motorových člunů. Bylo nutno jej přetnout v zhruba hodinovém pádlování, abychom dosáhli výtokového ramena Portage Bay z jezera poblíž předměstí Keewatin. Bývala tam kdysi portáž nazývaná

Podjezd železnice
k portáži

motorových člunů. Jejich tahače tu musí zacouvat člunovým přívěsem do vody pro jejich spuštění (či vytažení z vody). Asi dvě stě metrů od ní je situovaná podobná rampa,

Připravení odrazit do řeky Winnipeg

„Rat Portage“. I samotné město Kenora, které v této lokalitě vzniklo, se tak dříve jmenovalo. Topografie historické portáže je dnes přerušena náspem železnice kanadské Pacifické dráhy. V něm je teď proto pod železničí tunel, kterým se dá proplout na druhou stranu náspu. Krátce za ním vodní kanál končí šikmou rampou pro spouštění

která teď ale klesá do řeky Winnipeg. Ta má svou hladinu na úrovni o nějakých pět metrů nižší, než jezero Lake of the Woods. Pro

kanoisty jsou tady však kovové schody k řece přímo od první rampy, zkracující nesení kánoe na nějakých dvacet, pětadvacet metrů.

Cenou zkratky je krkolomně strmý sestup s lodí po kovových schodech a její spuštění do řeky z břehu ostrých skalisek.

Bylo teprve nějakých deset ráno, když jsme transformaci nákladu, včetně lodě z jezera Lesů do řeky Winnipeg úspěšně dokončili a naložená kánoe čekala na své odražení do jejích vod. Bylo horké dopoledne a tak jsme brzy stahovali svršky z těl a mazali jsme vystavenou pokožku ochranným krémem proti slunci. Ráz kanadského Štítu (Shieldu) se hned odrazil v krajinném obrazu řeky. Přestože voda tu měla stěží postřehnutelný spád, rozlévala se do mnoha křivolakých ramen plníc praskliny nepravidelných šířek v zemské kůře žulových skalisek, vytvářejíc tak početná jezera a ostrovy rozježené jehličnatým porostem vonícím pryskyřicí. Podle představ z mých životních zkušeností bylo pro mě těžkým přijmout pro ni název řeka. Při pohledu shora by tato krajina musela připomínat žulovou houbu nasycenou nesčitelným množstvím jezer, jezírek a vodních ramen propojených nezřetelnými spojkami ve formě úžin, či krátkých toků.

Přebytečný obsah vody z období dešťů a z jarního tání sněhu a ledu, jakož i podobný přísun přebytků z vodního spádu začínajícího až na samém rozvodí, které jsem před časem překročil krátce na západ po opuštění jezera Superior, se tu odpouštěl v průměrném směru na severozápad k Hudsonovu zálivu. To, čím se tady minila řeka, byla jen pomyslná křivá čára, spojující sérii odtokových úžin. Jedině v nich byl znatelný nějaký proud. Teprve, jak se řeka přibližovala k hranici Manitoby a začala opouštět žulový Shield, získávala větší spád a zřetelnější definici svého toku. Jméno řeky se odvozuje od domorodého názvu jezera Winnipeg, které v jazyce Cree znělo jako Win-nipi (Kalná voda). Mnoho potentátů North West Company mluvilo o této řece, jako o nejkrásnější části vodní magistrály obchodu s kožešinami. V té době tady bývala řada

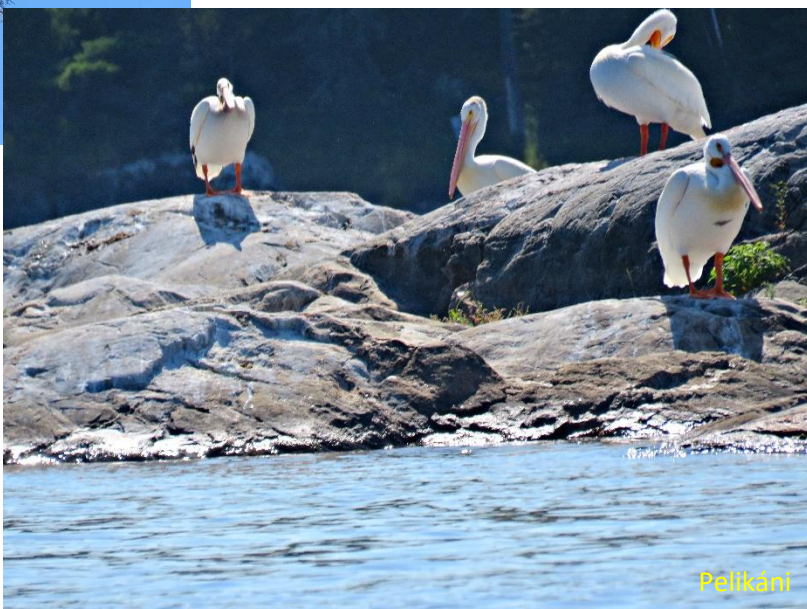
Orel bělohlavý na suché bílé borovici

v dané krajině beznadějněmu zabloudění.

Přestože po portáži jsme se ještě hodnou chvíli pohybovali řídnoucí hustotou sporých lidských obydlí a komunikačních struktur, divočina tu již vymáhala svůj teritoriální nárok v kombinaci malebných seskupení skal s divokým

nebezpečných vodopádů, které se musely obnášet. Dnes je krotí série sedmi přehrad elektráren, které je z větší části zaplavily. Schodovitá topografie pod vodou úžin s vodopády však zůstala a ta stále ještě vyhláší výzvu vodákům ve formě velikých vln a nepředvídaných vírů. Mapa a pozorná navigace tady byla absolutně nezbytná. Bez těchto pomůcek by nebylo možné vyhnout se

Pelikáni

stromovím, i v holých útesech strategicky obsazených ptactvem. Na vysokých špičkách majestátných bílých borovic podél břehů nás tu a támhle střežili ostrozrací orli bělohlaří; na holých skalkách ve vodě sídlili bělostní pelikáni. S bělobou opeření u nich kontrastovala oranžová jejich dlouhých špičatých zobáků, jejichž spodní strana obsahovala podběrákovitý lalok, či vak s objemovou kapacitou dobrou pro ryby trofejní velikosti. Přítomnost pelikánů je proto ukazatelem, že ryby zmíněného kalibru jsou skutečně v místní vodě přítomné. Je radostí pozorovat pelikány při letu. Je neuvěřitelné, jak tito velcí ptáci dokáží zkrátit své neforemné krky jejich složením do plochého „S“ a vystavit dlouhou špičku zobáku přímo vpřed s výsledkem aerodynamické transformace, závidění hodné modernímu leteckému průmyslu. Zároveň však, zjev letícího pelikána může připomenout představu pterodaktyla z věku dinosaurů, kterými ve skutečnosti, jako všichni ptáci, jsou. Jednu chvíli okolo nás nehlučně proletěla letka šesti pelikánů, kteří se jako tryskové stíhačky pohybovali velkou rychlostí bez mávání křídel snad jen dvacet centimetrů nad vodou. Přes svůj předpotopní zjev, pelikáni se zdají být nezvykle inteligentní a sociálně organizovaní. Dovedou přesně odhadnout, kdy stupeň nebezpečí od blížícího se plavidla s člověkem dosáhne úrovně, nutné pro roztažení mohutných křídel a odlepení se do vzdušné evakuace. Nebylo by tak příliš snadné snažit se je lovit. Zkušenosti domorodých lovců však diktují, že jejich lov stejně nemá cenu díky nezvyklé tuhosti jejich masa. Spatření pelikánů mi vždycky připomene vtip, který jsem kdysi někde slyšel z úst domorodce kanadského severu:

Recept, jak připravit pelikána:

Vezmi velký hrnec. Nakrájej pelikána do něj. Zalij vodou. Rozdělej velký oheň a postav na něj hrnec s vodou a pelikánem. Přiklop hrnec a vař pelikána po tři dny. Mezitím nařež two-by-four (standartní dřevěný trámek, vždy po ruce, průřezu 2 palce x 4 palce, neboli 5x10cm, - typický stavební materiál pro běžné kanadské projekty, včetně domů) na krátké kusy. Po třech dnech vaření odklop hrnec a přidej do něj kusy two-by-fouru. Vař po další tři dny. Po šesti dnech sejmí hrnec z ohně a nech trochu vychladnout. Jedí se potom ty kusy two-by-fouru.

Než jsme se první večer utábořili, poslední zbytky lidmi vybudovaných struktur se již dávno vytratily a slunce sklouzlo přes svůj zenit. Jako pokaždé během prvního dne vodní poutě, únava se dostavila brzy. Zaměřili jsme proto svoji pozornost do hledání vhodného tábořiště. Kamenité, lesnaté břehy asi sto metrů širokých, vzájemně se křižujících vodních průplavů nenabízely místo hned. Teprve po dalších pár kilometrech jsme konečně v dálce spatřili přátelsky vyhlížející výběžek ostrova, tvořený nízkou plochou žulou a sporou houževnatou vegetací. Bylo právě na čase, protože jsme skončili na samé hranici před námi počínajícího území indiánské rezervace. Ta se nazývala The Dalles Ojibway Indian Reserve, podle úzkého a několik kilometrů dlouhého vodního žlabu, který voyageuři pojmenovali kdysi Les Dalles, což ve Francouzštině znamená dlaždice, či dláždění, patrně podle kamenných ploten, které mohly tvořit dno průplavu. Je to jedno z míst, kde je na řece Winnipeg cítit poněkud silný proud. Měli jsme tudy projíždět následujícího dne.

Večer v prvním tábořišti poskytl příjemnou pohodu a hezký odpočinek s plaváním ve vlažné vodě, která obklopovala plochou platformu úzkého žulového výběžku ostrova. Slunce, nížící se k západu na jasné obloze, nás dlouho hrálo při bosém chození po ledovci vyhlazené kamenné zemi, než se konečně ponořilo za plochý obzor.

Již večer v táboře jsme měli možnost pozorovat několik domů v blízké rezervaci dalekohledem a s překvapením jsme i po vyražení ráno na další plavbu obdivovali očividné bohatství jejich majitelů. Naše trasa se vinula rezervací okolo nich, jak jsme kromě luxusních rychlých motorových člunů, které byly upoutané u mol přístavů, viděli dokonce i občasný hydroplán.

První tábor na řece, na hranici indiánské rezervace

Přístaviště u domu v indiánské rezervaci.

Domy na malých ostrovech hýřily vkusnou sroubenou architekturou, některé měly i složité, křivolaké vodní klouzačky do vody pro děti. Následující něco přes kilometr pádlování rezervací jsme konečně ucítili proud a vstoupili jsme do dlouhého úzkého koryta Les Dalles. Bylo pohodlné, že nás tady proud nesl, ale kromě nutnosti občasného zabrání pádlem, aby víry tu a tam neměnily nasměrování kánoe, nesetkali jsme se tu s žádnou technickou výzvou. Mohli jsme tak obdivovat skaliska a porost lemujících vysokých srázů, včetně

zvěře jako srnčí, bobry a vodní ptactvo.

Po opuštění Les Dalles se řeka/jezero trochu rozšířila. Den byl opět horký a Milena chránila svá záda při pádlování Supermanovskou kápí hedvábného šátku. Po pár hodinách pádlování se v dálce před námi objevil železniční most společnosti Canadian National u domorodé osady Minaki (což v jazyce Cree znamená Borůvkoviště). Patrně tu kdysi v sezoně domorodci sbírali

borůvky, které sušili a mísili je s bizoním sušeným a na drť roztlučeným masem na trvanlivou směs zalitou lojem do dlouhých jelenicových punčoch, která se nazývala pemmican. Ten býval základní potravou cestujících vodních i pozemních nomádů, jakými byly i brigády kánoí obchodu s kožešinami. Pemmican tak užíval funkci dobrého platidla v obchodu doby. Dnes je však okolí poměrně zalidněné, nejen domorodci, ale i víkendovými chatami bílých Kanadánů díky nejen železnici, ale i silnici, která

tudy prochází. Je nutno poznamenat, že neméně důležitou potravinou, která bývala předmětem obchodu domorodců s proplouvajícími týmy kánoí Evropanů, byla divoká rýže. Ta se vyskytuje hojně v jezerní oblasti západního Ontaria, kde jako rákosí pokrývá mnoho klidných mělkých zálivů. Domorodci ohýbali stvol rýže do plovoucí kánoe a pruty její semena vymlacovali přímo do lodě. V kempech na břehu ji potom provívali a oddělené zrno pytlili na prodej. Podobné tábory fungovaly v této oblasti až do padesátých let minulého století.

Po proplutí úžinou, překlenutou železničním mostem, se voda rozlila do rozsáhlého protáhlého jezera Sand Lake s četnými ostrovy. Tady jsme zažili první z poznatků zklamání týkajících se mizející romantiky cestování na kánoí opuštěnou divočinou po historické řece. Dojmy níže popsaného druhu nás později překvapovaly a přinášely trpkost na rtech čím dál víc, jak jsme se přiblížili a překročili do provincie Manitoby. Sledující západní pobřeží jezera, po chvíli přišla doba, kdy jsme se totiž rozhodli najít tábořiště. Břeh byl však strmý a rozeklaný, nenabízel vhodné místo. Pokud se vhodná snížená platforma kdy konečně objevila, byla obsazená soukromou chatou. Ostrovy byly nízké a měly pobřeží rozbitých hrubých kamenů. Když jsme konečně objevili místo na přijatelně plochem žulovém cípu asi půl-kilometrového ostrova, vyložili jsme na něj náklad a právě jsme rozvinuli stan k postavení. V tu chvíli se přiblížil muž na plastickém kajaku, s otázkou co si myslíme, že tam chceme dělat. Stroze nám oznámil, že ostrov je soukromý. Odvětili jsme, že jsme již dlouho hledali a potřebujeme jen někde přespat. Na jeho námitku, že nemůžeme na místě dělat oheň, jsme odvětili, že jej nepotřebujeme, můžeme jíst suchou stravu. Další námitka byla „A co váš odpad?“ Mínil tím odpad záchodový. Další rozmluva začínala být poněkud nechutná, ale díky Milenině diplomacii muž nakonec neochotně souhlasil, abychom na místě zůstali. Z jeho neustálého váhavého otáčení se při odjezdu bylo však zřejmé, že litoval svého rozhodnutí. Po odplutí muže jsme s Milenou chvíli mudrovali a nakonec jsme rozhodli, že nám neochotná pomoc nestojí za to. Naložili jsme věci zpátky do kánoe a vydali jsme se hledat dále. Stálo nás to další dvě hodiny pádlování, než jsme konečně vyčerpaní a na samý večer objevili oblou hlavu žulového splazu, na jejímž temeni jsme konečně mohli postavit stan. Byli jsme teď daleko od přístupové silnice v Minaki a díky tomu se celé širé okolí jeví divoce opuštěné. Za nastávajícího šera se místo zdálo Mileně poněkud strašidelným, ale naše únava se konečně postarala o to, abychom se ze špatné zkušenosti vyspali do jasného rána.

První použití doma-ušitého sprejového potahu

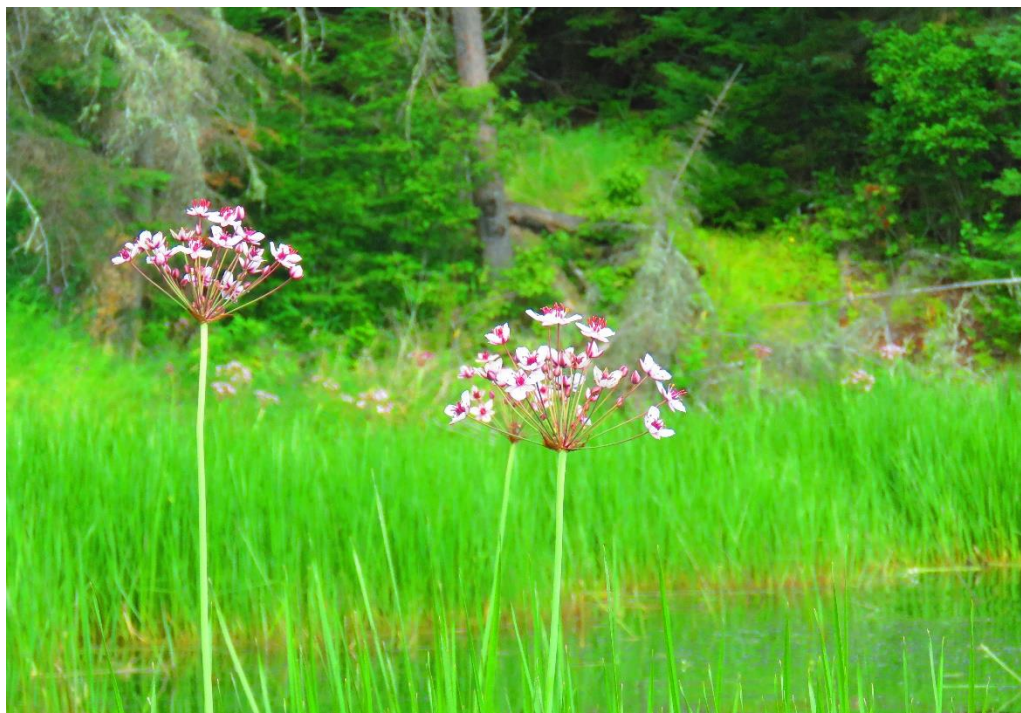
Třetí ráno na naší vodní pouti však zcela jasné nebylo. Obloha byla téměř kompletně zatažená a hrozba deště se zdála mít velkou pravděpodobnost. Po naložení kánoe jsme proto poprvé napnuli na ni zbrusu nový, doma ušitý sprejový potah, který jsme s sebou vezli již vloni, ale nikdy jsme jej tehdy nepotřebovali použít. Seděl teď na lodi skvěle a jeho barvy nemohly lépe ladit s barvou naší štíhlé, sedmnácti-stopové kánoe. S velkou hrdostí z podařeného díla, jsme potaženou kánoi zvěčnili hned

v několika obrázcích ještě před vyplutím. Sprejový potah nejen chránil obsah kánoe před deštěm a hromaděním dešťové louže na dně kánoe, ale chránil také spodní část našeho těla a obsah kánoe od odvanutí za chladných větrných dnů na vodě. Pár dešťových přeháněk nás skutečně zastihlo při přetínání vodní rozlohy jezera Roughrock a zároveň se na něm zvedl i vítr z jihozápadu, to je z našeho levoboku.

Pádlující úsilí ve vlnách si vyžádalo krátkou scénickou zastávku na odpočinek a přesnídávku v lodi v zátiší malého ostrova ve vjezdu do nové dlouhé úžiny. Ta nás vedla směrem ke staré domorodé vesnici, která nesla jméno po někdejších

Děšť hrozí na jezeře Roughrock

vodopádu

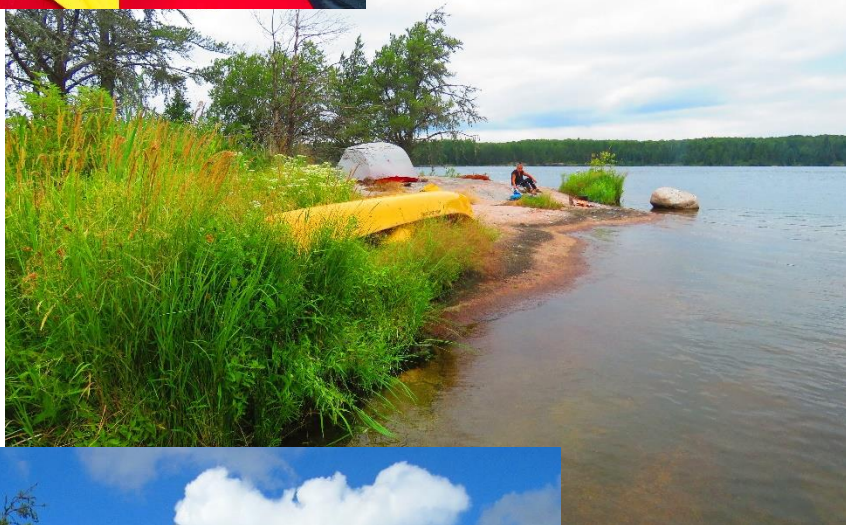
Močálová flora

„Wabassimong“, což v jazyce Cree znamená „Bílý Pes“. White Dog se dnes jmenuje jak domorodá usedlost, tak i relativně malá přehrada na řece, jediná na straně Ontaria, v místě

bývalého vodopádu. Asi po kilometru pádlování úžinou směrem k západu se před námi objevila tmavá obloha s předzvěstí bouřky. Byli jsme stejně rozhodnutí utábořit se dnes po vyčerpávající dlouhé pouti včerejška brzy. Když se tak na levém břehu objevil scénický výběžek ploché holé žuly, nebylo dlouhé rozhodování tady plavbu pro den zakončit. Krátký déšť jsme přečkali pod ochranou

nově postaveného stanu a zbytek pozdního odpoledne a večera jsme strávili v příjemném odpočinku s vařením večere na ploše hladké žuly. Opět jsme se v dohledném okolí nacházeli absolutně sami. Ráno jsme po naložení lodě vyrazili s vědomím, že se nemůžeme nacházet daleko

Tábor na žulovém výběžku

od přehrady White Dog. Když jsme konečně po obeplutí ostrova u konce úžiny spatřili před sebou přehradní struktury, pokračovali jsme velmi obezřetně. Pohybovali jsme se těsně kolem pravého břehu, kde naše stará mapa značila portáž. Její začátek jsme skutečně našli na ploché žulové plotně, jak jej mapa

Přehrada White Dog na obzoru

popisovala, i když ten byl teď obklopen maringotkami stavební firmy, pracující pro přehradu. Pronášeli jsme tak náš náklad na zádech, včetně kánoe ve dvou chodech, nejprve skrz průmyslový kemp a potom po pěkné šterkové cestě lesem. Portáž byla dobře značená a asi 900 metrů dlouhá. Končila na pláži hrubého písku pod koncem turbulentní vody z výtoku přehrady. Po několika klikyhácích se úžina pod přehradou rozšířila a na vysokém pravém břehu se

Portáž okolo přehrady

v dálce objevila silueta osady White Dog, dominovaná věží nádrže její vodárny. Podle záznamů partnerů Northwest Company, na tomto místě kdysi existovalo několik primitivních obchodních stanic. Ta nejstarší, kterou měli založit „coureurs de bois“, tu stála snad již v roce 1730, tedy ještě před příchodem

Objev pláže pro tábor

Pierra La Verendrye. Existuje historická zmínka o tom, že odtud kdysi vedla pozemní zimní stezka do obydlí Red River na stejnojmenné řece. Zmíněné místo bylo již na prérii poblíž dnešního Winnipegu, kam se tehdy dalo dorazit na sněžnicích a se psím spřežením během nějakých šesti dnů. Deníky Northwest Company dále píší, že jejich brigády kánoí potřebovaly již jen pět dní, aby odtud dorazily

k jezeru Winnipeg.

Když se směr řeky obrátil opět k severo-severozápadu poté, co jsme zanechali osídlení Bílého Psa v dálce za sebou, ta se tu opět rozšířila do protáhlého jezera Tetu. Před jeho úžinou, asi ve třetině jeho délky se objevil ostrov střední velikosti, před jehož levou stranou se nacházel vysoký skalnatý, ale malý ostrůvek, k němu zdánlivě velmi blízký. Jak jsme se přibližovali, rozeznal jsem na větším ostrově písčnou pláž, která se táhla až tam, kde ji kryl zmíněný ostrůvek. Jak jsme se přiblížili ještě blíže, ukázalo se, že ostrůvek je s větším ostrovem spojený písčnou šíjí s porostem stromů na jejím hřbetě. Celé seskupení tak tvořilo zátíší klidné vody s nádhernou podkovovitě zakřivenou pláží. Bylo to skvělé

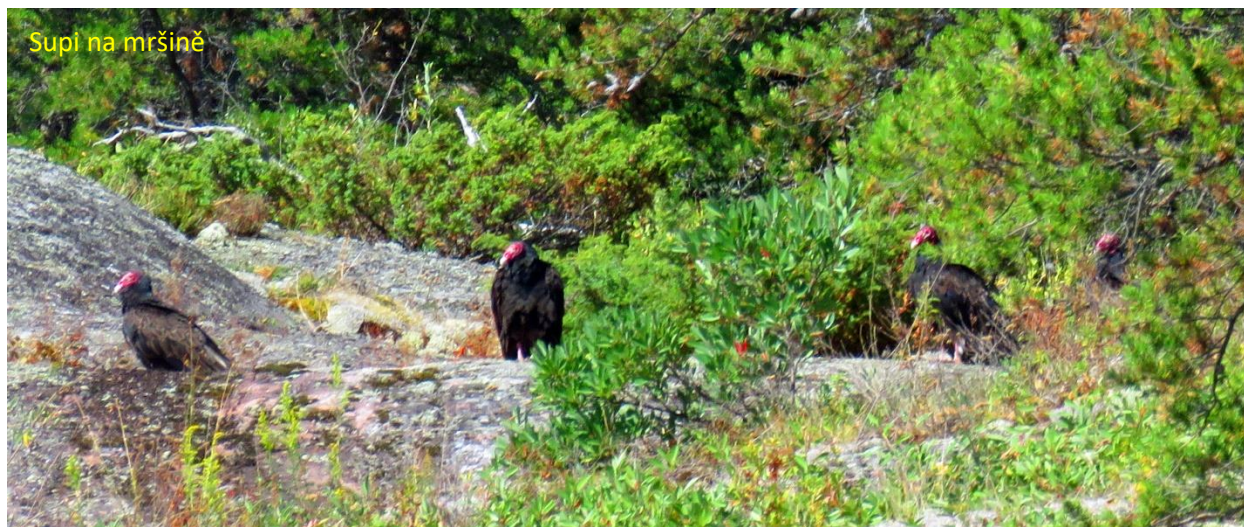

Řeka Winnipeg poblíž hranice s Manitobou

tábořiště, navíc kompletně prázdné. Asi po hodině, kdy náš tábor byl již postavený a na žulové platformě jsme již vařili večeři, asi v kilometrové dálce před námi, odkud jsme připluli, se za ostrovem vynořila flotila šesti červených kánoí. Dříve jsme viděli, jak se formuje ze skupiny mladých lidí, kteří opouštěli srubový tábor na ostrově, kterým končil vybíhající poloostrov z osady White Dog. Jednalo se patrně o tábor nějaké křesťanské organizace, jako je YMCA, nebo prostě tak zvaný „Bible Camp“. Je pravděpodobné, že flotila měla původně namířeno k tábořišti na pláži, kde jsme byli my. My jsme byli připravení naše místo s nimi sdílet. Jakmile však spatřili, že již na místě někdo táboří, kánoe se zastavily a bylo zřejmé, že skupina se radí. Potom se posádky jaly průzkumu ostrova, u kterého právě byly. Asi půl hodiny jsme pozorovali dalekohledem, jak ostrov obeplouvají a vystupují na různých místech. Nakonec postavili stany na hrubém, navíc svažujícím se terénu. Dálka znemožňovala komunikaci, abychom je pozvali. Byl to pro nás jediný zjev kánoí, či jakýchkoliv svaly-poháněných nemotorizovaných plavidel na celé řece Winnipeg.

Většinu délky jezera Tetu jsme přepádlovali při jeho levém břehu příštího rána. Když jsme na jeho konci vpluli opět do úžiny, kde byl cítit proud, na vysoké skále srázu levého břehu, jsme spatřili nezvyklé velké ptáky. Byli to černí supi s holými krky a krvavě rudými hlavami, kteří tu poskakovali, zajisté kolem mršiny většího divokého zvířete, kterou jsme přes okraj skalní římsy neviděli. Po proplutí další úžiny jsme konečně připluli k místu, které jsme očekávali s napětím. Naše stará mapa tu označovala vodopád, který měl mít portáž přes kamennou suť na špičce ostrova na levé straně. Místo se nacházelo již velmi blízko k hranici mezi Ontariem a Manitobou a tudíž se vodopády nazývaly „Boundary Falls“. Byl tu velmi rychlý proud. Jeden z výše

Supí na mršině

postavených partnerů společnosti Northwest, Alexander Henry mladší, tu kdysi zapsal tragickou událost: Jedna z kánoí jeho brigády se pokusila přejít proplout.... „*ale tragicky, loď se potopila pod těžkou vlnou, a když se vynořil náklad, muž se již nikdy neobjevil.*“

My jsme věděli, že některé hydrologické prvky se na řece Winnipeg změnily od dob, kdy tudy proplouvali voyageuři, ale některé se také nezměnily. O nynějším stavu vodopádu Boundary Falls jsme nevěděli nic. Postupovali jsme proto velmi pomalu a obezřetně k cípu ostrova vlevo, kde měla být portáž. Ale naštěstí se před námi nacházel motorový člun, který se k vodopádům

Blížíme se k vodopádu Boundary Falls

Odpočinek s přesnídávkou

velice opatrně blížil. My jsme z něj zcela samozřejmě nespouštěli oči. Po té, co přešel čáru, kde jsme odhadovali hranu vodopádu, člun momentálně zmizel našim zrakům, jak klesl přes obzor. Hned se však znovu objevil a pokračoval. Když jsme se přiblížili na třicet metrů, stoupl jsem si v kánoi a studoval jsem vodu. Viděl jsem celý průjezd bez jakékoliv překážky, kromě hladké,

Bobří obydlí

rychlé
vody,
spadající
přes
lesklou
rampu
nízké
vlny.
S bušícím
srdcem
jsme
potom
úžinu

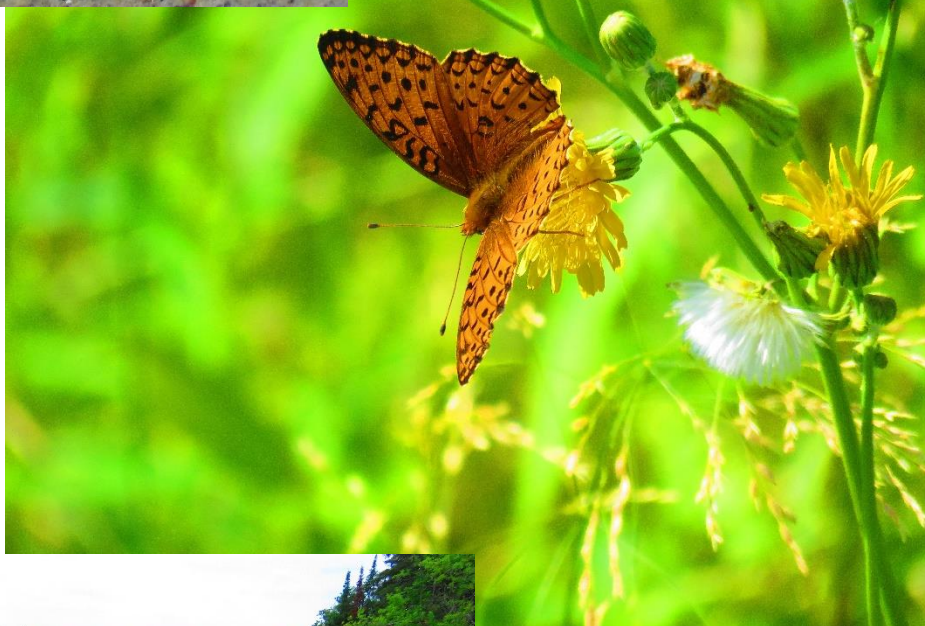

propluli bez problému. Asi po pěti kilometrech jsme dlouhou úžinou konečně přepluli hranici do Manitoby. Teď jsme se ocitli na asi dvacet kilometrů dlouhém jezeře Eaglenest (Orlí Hnízdo), které se křivilo k severu.

Protože vanul západní vítr, drželi jsme se při jeho levém (západním) břehu. Byl již čas najít tábořiště a tak jsme pozorně studovali, jak ostrovy, tak levé pobřeží. Zhruba ve dvou třetinách délky jezera se vynořil malý záliv klidné vody vlevo, kde se nám konečně vyjevilo hezké tábořiště na plošině žulové pláže. Pozdní odpoledne a večer v táboře proběhl v klidné pohodě při vaření večere a čtyř litrů čaje na příští den. Do rána se však pohoda vytratila. Obloha byla ráno zatažená do chmurného přitímní a foukal silný vítr od jihovýchodu, tedy přes šířku

jezera a částečně zezadu. Občas do všeho spadla kapka, aby udržovala vlhký větrný chlad. Při vyplutí jsme se rozhodli přepádllovat malou zátoku našeho tábořiště a potom sledovat zcela těsně levé pobřeží jezera. Při surovém boji s bočními vlnami, které nám občas

šplíchaly až přes bort do kánoe, jsme se však jen upřeně dívali na nejbližší mys břehu na druhém konci zátoky a snažili jsme se co nejrychleji dosáhnout jeho blízkosti. Při tom jsme si nevšimli, že západní pobřeží jezera bylo zastřené dlouhou úžinou, která oddělovala velký ostrov. Místo na sever podél pobřeží jezera jsme tak v pokračující mele pádlovali podél pobřeží ostrova na severovýchod. Měli jsme tak vlny

přicházející skoro přes celou délku jezera prakticky přímo z boku. Když ostrov skončil, pokračovali jsme v prodloužení směru jeho pobřeží v domněnání, že sledujeme směr hlavního pobřeží k severu. Po urputném boji s vlnami přes velkou rozlohu otevřené vody jsme konečně dosáhli břehu s geografickými prvky, které se neshodovaly s naší domnělou polohou na mapě. Jako vždycky při ztrátě orientace jsem proto přizval ku pomoci elektronické navigační pomůcky. App v našem mobilu nám ukázal, že jsme ve skutečnosti přetnuli celou šířku jezera diagonálně k jeho severovýchodnímu konci. Odtud jsme tak museli sledovat severní pobřeží jezera zpátky na západ k úžině, která pokračovala z jeho severozápadního konce na západ. Teď nám však již vítr vanul ze zad a jen mírně zleva, takže jsme se mohli v bezpečí uvolnit a odpočinout si. V úžině, s jejím vstupem chráněným skupinou ostrovů, již vítr konečně nehrál žádnou roli. Navíc, obloha se nyní

vyčistila a vysvitlo teplé slunce. Dlouhá scénická úžina s četnými ostrovy a divokými opuštěnými břehy nás teď vedla plochým obloukem na západ. Poté, co střed ohybu oblouku dosáhl nejsevernějšího bodu řeky Winnipeg v té její části, která se ještě nachází v žulovém štítu, ta se začala stáčet k jihozápadu. A právě tady jsme podle staré mapy měli očekávat další, potenciálně nebezpečnou výzvu. Naše mapa ji ohlašovala jako: „Chute à Jacques“, nebo také „Lamprey Falls“ – „nebezpečná voda – portáž přes výběžek na pravé straně – 100 kroků“. Za dob voyageurů tady býval vodopád, který se musel obnášet. Paul Kane, malíř společnosti Northwest, píše 9. června 1846: „Míjeli jsme „Chute à Jacques“, takto pojmenovanou po muži onoho jména, který, jsa vyhecován sázkou od jednoho ze svých druhů, aby přeplul v kánoi přes vodopád vysoký 15, nebo 20 stop (4,5 až 6 m), hrdinský to kousek nikdy předtím nezkoušený ani potom, bez

váhání odtlačil od břehu svou křehkou kůrovou kánoí, skočil do ní, a obepluvše malý ostrůvek, vystřelil s ní dolů hlavní proudnicí, zatímco jeho druhové v napětí sledovali pro jeho záchranu ze břehu. Jak by se dalo očekávat, člun byl roztržštěn na kusy a muž nebyl již nikdy opět spatřen“.

Jako minule, my jsme o současném stavu tohoto vodopádu nevěděli nic. Blížili jsme se k němu proto opět velice opatrně při pravé straně, kde měla být portáž. Když se linie úžiny, kde měla být hrana vodopádu, přiblížila natolik, abych ji mohl studovat ze stoje v kánoí, bylo vidět, že vodopád je zaplavený následující přehradou. Dal se tudíž proplout, ale rychlý proud vody, nadržené úžinou vodopádu, stále ještě značně klesal přes jeho zatopenou hranu. Výsledkem tu byly chaotické vlny a víry po více, než dvě stě metrů.

Po nějakých čtyřech stech metrech pod vodopádem se voda široce otevírala vpravo do velkého jezera, nadržného první přehradou na území provincie Manitoby, „Point du Bois“, která nahradila další dva spady řeky, nějakých patnáct kilometrů dále po proudu směrem na jihozápad. Byl již nejvyšší čas najít tábořiště. Pobízela nás k tomu jak únava, tak silný vítr zleva proti nám, který na náhle otevřené širé hladině přehradního jezera tvořil vlny s bílými hřebeny. Doufali jsme nalézt něco v úzkých zálivech vpravo, ale pobřeží tu bylo nezpůsobitelné táboření. Byli jsme již téměř zoufalí, když jsem konečně vložil poslední naději do malého lesnatého ostrova, který se tyčil asi půl druhého kilometru směrem ke středu jezera. Po zkušenosti, kterou jsme měli dříve na řece se soukromým ostrovem, Milena byla vysoce skeptická. Téměř jsme se pohádali, když předpovídala, že ostrov bude soukromý a obydlený. Já jsem argumentoval s tím, že bez toho, abychom se přesvědčili, jsou podobná tvrzení bezpředmětná. Dosažení ostrova ve vlnách přímo proti větru nebyla totiž jednoduchá záležitost. Museli jsme se k němu doslova probíjet.

Milena do poslední chvíle tvrdila, že vidí uvázaný motorový člun, ale ukázalo se, že to byl jen na břeh vyplavený strom. Podobně, to co považovala za skrz stromy prosvětlující zeď stavení, se po obeplutí celého ostrova prokázalo jen jako holá kůra jiné, vyšší skupiny jehličnatých stromů.

Ostrov byl skutečně neobydlený a prázdný. Přirazili jsme u jeho závětrné strany, ale ani tak nebylo lehké vystoupit z lodě a vytáhnout ji na strmou kluzkou žulu. Potom jsem přeručkoval s pomocí úchytů větví k vyššímu žulovému výběžku, kde jsem očekával možnost nouzového místa pro stan v jakž-takž horizontálním sedélku. Jakmile jsem však místa dosáhl, hned jsem objevil, že za ním tu někdo již vymýtil ploché chráněné místo pro stan na holé zemi ve skupině hustých mladých smrků. Za daných podmínek se místo vyjevilo jako ideální tábořiště. Odtáhli jsme jen několik suchých stromů, spadlých od doby, kdy tu někdo naposled tábořil, a postavili jsme stan. Byl tady dokonale chráněný od větru, který teď na otevřené vodě začínal hraničit s vichřicí. Večer před odchodem do stanu ke spaní jsem v nastalém dešti ještě jednou navštívil kánoí, abych ji ještě dokonaleji zabezpečil lany a popruhy ke stromům z dosahu rostoucího příboje vln. Kolem půlnoci udeřila hlavní bouře. Blesky a hromy se zdály explodovat přímo nad našimi hlavami, vše provázeno vytím větru a kulometnou palbou deště. My jsme byli chráněni obklopujícím houštím smrků, ale měl jsem jen strach, aby některý z vysokých stromů blíže ke středu ostrova nebyl zasažen bleskem s výsledným lesním požárem. Celý západ Kanady jimi letošního léta trpěl a halil se kouřem. V obřích vlnách a tmě by pro nás nebylo z ostrova úniku. Později jsme se dozvěděli, že téže noci se poměrně blízko spustilo tornádo, které si tragicky vyžádalo lidskou oběť.

Ráno byla hladina jezera klidná. Vstali jsme brzy a bez velkého otálení jsme prošli akrobatickým procesem opatrného spuštění lodě na vodu ze strmé kluzké žuly, naložení nákladu a nalodění se bez toho, aby někdo skončil po krk ve vodě. Tropiko stanu bylo stále ještě mokré po noční bouři a tak bylo rozestřeno na náklad v lodi jako poslední, aby mohlo rychle schnout větrem a ranním sluncem. Teď po ránu vanul jen lehký větřík od západu a ten zatím pouze naznačoval, odkud se

Náš ostrov spásy ráno z druhé strany

Měli jsme k ní nějakých patnáct kilometrů. Při pádlování jsme si nemohli odpustit opět a opět si gratulovat ke štěstí, se kterým jsme včera našli oázu bezpečí ke šťastnému přežití nočního tance d'áblů. Podle naší mapy, portáž

zvedne kolem desáté. Zamířili jsme proto svůj kurz přímou čarou k západnímu pobřeží, v závětrí jehož blízkosti jsme se hodlali pohybovat směrem na jihozápad k přehradě.

Co bude nejlepší pro zítřek?

okolo přehrady Pointe du Bois, měla být vpravo. Jméno původní portáže před postavením přehrady znělo jako „Kamash-aw-aw-sing“ (Kde se přenáší dvakrát). Teď ji mapa popisovala jako 700 kroků přes parkoviště budovy elektrárny. Než jsme k portáži dorazili, obloha se zatáhla a hrozba bouřky se jevila nevyhnutelná. Rychle jsme se vylodili a rozdělili náklad do tří břemen na záda a lodě, kromě několika menších příručních zavazadel. Já jsem vyrazil první s nejtěžší a nejneforemnější krosnou, která obsahovala dva příčné

Po portáži okolo přehrady Pointe au Bois

uložené lodní pytle s potravinami na jejím rámu, navíc s pádlem a pytli v rukách. Milena nesla za mnou vodotěsný batoh s kostrou a druhé pádlo. Já jsem prozkoumával trasu a spěchal jsem, abych měl agonii nesení co nejrychleji za sebou. Ukázalo se, že od doby popisu portáže na naší zastaralé mapě bylo přecházené parkoviště oploceno a stal se z něj rozsáhlý strojový park elektrárny. Ten se teď musel celý obcházet. Navíc bylo teď oplocené i místo, kde se dříve daly lodě spouštět hned pod přehradou, takže bylo nutno pokračovat dalšího tři čtvrtě

kilometru po proudu. Celková délka portáže se tak najednou prodloužila ze sedmi set kroků na nějakého dva a půl kilometru. Já jsem ve svém rychlém křížovém pochodu Milenu rychle ztratil daleko za sebou, takže ta záhy zoufala k pláči, když ztratila cestu. Po shoení svého břemena na konci portáže jsem se proto okamžitě obrátil a běžel jsem jí poklusem naproti. Než jsme spolu došli opět na konec, začínalo pršet. Vybrali jsme proto rychle místo pro stan a okamžitě jsme jej vybalili. Již jsme stan téměř začali stavět, když jsme si uvědomili, že pro něj nemáme tropiko. To tentokrát skončilo ve žlutém batohu s železářstvím, který teď ještě čekal na začátku portáže. Stan jsme proto rychle opět schovali do vodotěsného batohu a já jsem se vydal poklusem k začátku portáže pro chybějící náklad. Vyčerpaná a demoralizovaná Milena zůstala na konci portáže, aby chránila donesený náklad. Já jsem druhý chod portáže s těžkým žlutým batohem téměř odklusal, protože jsem věděl, že Milena čeká na jejím konci v lijáku. Na štěstí u konce portáže stála nástěnka s mapou, která měla malou stříšku. Milena tak pokryla vše, co potřebovalo chránit od deště svou Gore-texovou větrovkou a uchýlila se ve stoje pod stříšku nástěnky. Teď jsme konečně okamžitě postavili stan, tak rychle jak jsme mohli, aby nezmokly příliš jeho vnitřní stěny. Zatímco Milena organizovala jeho vnitřek, já jsem se vydal pro poslední náklad, kterým byla kánoe a přívěsná zavazadla v pase. Po obě cesty lilo a praskaly blesky. Bouřka právě dosáhla svého vrcholu. S rukami na botech na ramenou-převrácené kánoe, rukávy mé Gore-texové větrovky sbíraly vodu stékající z její plochy jako okapové roury. Každou chvíli jsem tak musel jednu ruku po druhé sklopit dolů, abych rukávy vyprázdnil. Drsná story však nakonec skončila dobře. Poté, co jsme se dokonale osušili ručníky, útulné pohodlí od lijáku chráněného vnitřku stanu, chutnalo v protikladu s právě překonanou nepřízní cestovatelského údělu ještě sladčeji. V zaslouženém spánku jsme tak ve stanu vyčkali zbytek bouřky a deště.

V pozdním odpoledni vysvitlo po dešti teplé slunce. Ukázalo se, že místo našeho semi-nouzového tábořiště na konci portáže, kde stan stál na žulové plotně vedle malé písčité pláže, bylo populární jako koupaliště pro místní rodinu. Ti se zcela přirozeně zajímali o naše dobrodružné vodní putování po řece. Otec rodiny si matně vzpomínal, že za mlada jel jednou na kánoi dolů po řece a museli přenášet okolo další přehrady, která na nás čekala zítřejšího dne. Mohl tak mlhavě potvrdit mé podezření ze studování map, že musela existovat mnohem kratší a lepší portáž, než ta, kterou vyznačovala naše stará mapa. Ta totiž doporučovala portáž okolo přehrady po pravé straně, zatímco satelitový pohled naznačoval možnost držet se po levé straně

nad přehradou a přistát na menším ostrově, který rozdělval zeď přehrady do dvou. Ta postranní byla značně menší a byla odsunutá asi tři sta metrů po proudu. Přes ostrov mělo být možné přenést doprava pod hlavní přehradu. Jako pro nás poněkud střízlivější a k opatrnosti nabádající informaci, muž dodal zmínku o tragickém případě, který se udál skoro přesně před rokem. Podle něj osamělý kajakář opustil místo, kde jsme teď tábořili my kolem páté ráno. Musel přenést okolo naší zítřejší přehrady, která se mimochodem nazývala „Slave Falls“ podle vodopádů, jež nahradila, a pokračoval dál. Po

nějaké době dorazil k dalším vodopádům, „Sturgeon Falls“, které jsou dnes zaplavené, ale přesto nebezpečné kvůli vlnám, skaliskám a chaotickým vírům. Tady se tehdy musela přihodit tragédie, podle výbavy, roztroušené po ploše jezera pod vodopádem. Utopené tělo kajakáře se po dlouhou dobu nenašlo.

Druhého dne ráno jsme se po nějakých třech hodinách pádlování opatrně blížili k přehradě Slave Falls. Nebyli jsme si stále jistí, jestli naše vyspekulovaná portáž vlevo přes ostrov bude možná. Obávali jsme se nutnosti vracet se dlouhou vzdáleností proti proudu a změnit stranu v opačném případě. Ale kupodivu, kromě oranžových nápisů varujících před přiblížováním se k zóně přehradní zdi, již z dálky jsem na malém ostrůvku při levém břehu viděl nástěnku s modrým textem. Když konečně mé zraky, na ni upnuté, mohly nápis přečíst, šťastně se potvrdilo moje očekávání, že dávala návod k portáži vlevo. Doporučovala blízce sledovat levý břeh, kde se v rozumných intervalech objevily na něm značky se symbolem pěší postavy s převrácenou kánoí na ramenou. Když jsme se přiblížili k rozdělovacímu ostrovu, stejná, ale mnohem větší značka ukazovala začátek portáže přes něj. Jaký to luxus a vítané ujištění, že postupujeme správně! Přistání u portáže bylo na nízkém břehu se sekanou trávou. Zhruba čtyři sta-metrová stezka portáže vedla nejdříve průsekem po délce ostrova, který měl také sekanou travu, později z něj sklouzla lesem vpravo k pláži a k vodě. Místo na konci portáže pod přehradou zvalo k postavení tábora. Byl tu klid a útulné prostředí s rovnou plochou pro stan, tentokrát na písku. I naplaveného dřeva na oheň tu byla hojnost. Pohled přes řeku ukazoval, že portáž po pravém břehu by mohla být nejenom dlouhá, ale i poněkud krkolomná díky skalnatému terénu. Přehrada byla odtud vidět jen částečně. Podařilo se mi najít zdroj, který vysvětloval původ jména někdejších vodopádů a dnešní přehrady:

„Chute aux Esclaves“, nebo „Slave Falls“ (Otročí Vodopády) pochází z hodně dávné doby, snad ještě před příchodem Evropanů, kdy vlivní domorodci ještě drželi otroky, hlavně z pokořených nepřátel ve válkách. Po většině to byly ženy. *„Tradice říká, že otrokyně brutálního pána, dohnána k šílenství jeho dlouho trvající krutostí, vstoupila v tichosti do kánoe nad těmito vodopády za přítomnosti členů kmene a odrazivše se z ničeho nic ve stoje od břehu, zvedla svůj jelenicový šat, obalila si s ním hlavu a splynula přes hranu kataraktu, aby našla věčný pokoj ve vystřelujících vodách pod ní.“* – Y. H. Hind – 1857.

Teprve když slyší tuto příhodu, člověk se musí úplně jinak dívat na jméno zmíněného místa. Bez její znalosti jde jen o „jméno, jako jméno“ – prostě geografické označení. Teď ale vím, že se tady v jeho pozadí udála velmi dojemná a smutná historie, svědčící o krutém charakteru určitých druhů lidí opilých mocí a o tragickém údělu těch, kteří se stanou objekty jejího zneužívání. Jak je

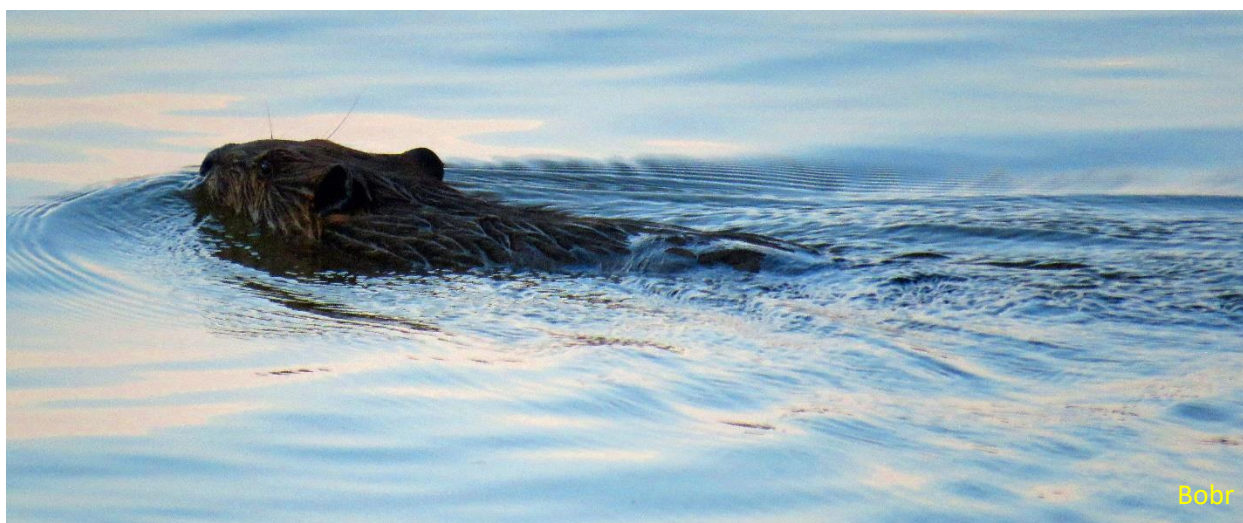

Tábor pod přehradou Slave Falls

vidět, podobné situace mohly existovat a ještě existují kdekoli na naší planetě. Jde tu patrně o defekt charakteru, který se bohužel musí vyskytovat v DNA Homo sapiense již od dávných dob. V případě této lokality, typickými kulisami scény jsou: kánoe z březové kůry, vodopády, jelenicový oděv, zastávka na portáž. O to více si teď vážím svobody, kterou osud štědře udělil mně. Vychutnávám ji plnými doušky.

Novou důležitost si v naší pozornosti pro výzvy řeky Winnipeg vydobyl další vodopád, Sturgeon Falls

(mimochodem, sturgeon je jeseter). Až do doby, kdy jsme o nich slyšeli tragickou novinu od otce rodiny, která se koupala u našeho tábořiště pod přehradou Pointe du Bois, - tentokrát z moderní doby – pouze vloni, jsme o těchto vodopádech zase nic nevěděli. Naše stará mapa varovala: „nebezpečná voda – portáž vlevo, nebo projet blízko levé strany. Držet se pryč od středu“.

Bobr

K večeru v táboře na konci portáže pod přehradou Slave Falls, u nás přirazili dva bodří muži, kteří připluli proti proudu s motorovým člunem a šli cosi hledat na portážní stezce. Při jejich návratu jsme od nich získali další radu o projíždění Sturgeon Falls. Oni musí projíždět vlevo, ale jsou tam prý velké vlny a víry. Doporučovali proplout při pravém břehu, kde je prý mírná voda. Mělo tam být mělko, ale s naší kánoí, bychom prý měli proplout. Po nějakých patnácti kilometrech jsme se k místu konečně blížili příštího rána. Již z dálky bylo vidět skalky ve středu úžiny, od kterých jsme se měli držet pryč. Na radu včerejších bodrých návštěvníků jsme zamířili k pravé straně. Až kam bylo vidět, mezi balvany byla skutečně mírná voda. Ale jak se ukázalo záhy, nebylo jí dost. Když se dno kánoe dotklo plochého dna, museli jsme vycouvat a obrátit kánoi zpátky proti proudu. Potom jsme si nadjeli velkým obloukem k průjezdu při levém břehu. Když jsem si v kánoi stoupl asi třicet metrů nad průjezdem, O. K., byly tu velké vlny. Ale jednoduchým manévrem se jim dalo téměř vyhnout, dřív než by vrhly loď na velrybí hřbet sotva z vody čnějící hladké dlouhé příčné žuly. Potom jsem již jen nechal loď sledovat hlavní řetěz proudnice vln, který se rozplýval po nějakých tři sta metrů do jezera Nutimik pod vodopády, než bylo cítit jenom proud po další půl-kilometrovou vzdálenost.

Jezero Nutimik ústilo úžinou do dalšího jezera, Dorothy Lake, ke kterému vedla zezadu silnice. Tím pádem byl jeho břeh lemovaný jednou rekreační chatou vedle druhé. Již při výjezdu z úžiny do něj jsme viděli omladinu v motorových člunech, jak zmítání turbulencí hormonů, ti opisovali šílené křivky a vyskakovali s čluny na rozbujelých vlnách, které sami vytvořili. Vše přirozeně provázeno opilým jekotem. Nebyla to dobrá předzvěst pro pádlování kilometrů příštích. Každá chata podél břehu měla své vlastní přístaviště, které soupeřilo svou technickou dokonalostí s přístavišti sousedů. U každého byl uvázán motorový člun, ne-li dva, s co nemocnějším motorem. To je, pokud právě nekřížovali hladinu jezera Dorothy řítíc se jako interkontinentální raketa, či neopisovali křivky „rozčilené mouchy v bandasce“. Pár přístavů jasně vítězilo v sousedské konkurenci tím, že schraňovaly dokonce i hydroplán. S pouhými svaly a pádly pohánějícími naši loď, my jsme tady představovali absolutní nulu. V ponižující roli úplných břídlů jsme tu museli cvičit s našimi pádly po téměř deset kilometrů, než jsme opět vpluli do

Na jezeře Dorothy

úžin. Řeka se tu rozdělovala na dvě koryta. To severní, Pinawa, které se používalo jen za dostatečně vysoké vody, dnes uzavřené, a Rivier Blanche, která je turbulentní – vedoucí na

Galeje k přehradě Seven Sisters

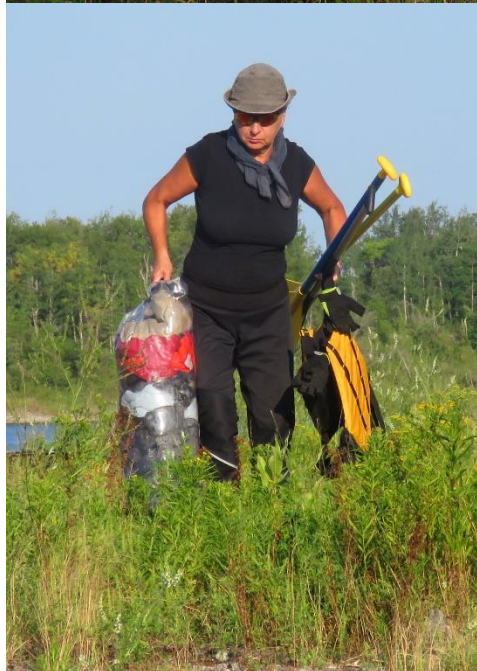
západ. V té je nutno dávat pozor na skaliska a vlny. Kupodivu jsme se tu ocitli mezi několika kajakáři, všichni učitelé na penzi, kteří poblíž žili. Byli jsme již připraveni utábořit se při první příležitosti, když se na pravém břehu objevilo malé město. Musím přiznat, že jsem mapu neprostudoval dostatečně daleko ten den, abych to očekával. Bylo to městečko Pinawa, které, jak jsem si jako jaderný fyzik a inženýr záhy uvědomil, obsahovalo kromě letních domů rekreantů i výzkumný ústav jaderných reaktorů. Nikdy jsem ho za své kariéry nenavštívil, ale ve své profesi jsem o něm slyšel velmi rutinně. S ústavem v Chalk River na řece Ottawě to bylo již druhé věhlasné místo kanadského jaderného výzkumu, podél kterého jsem na své vodní pouti z Montrealu pádloval.

Pobřeží podél Pinawy bylo opět lemováno nepřetržitým řetězem chat. Bylo jasné, že se musíme utábořit až za ní. Ale ouha! Jakmile jsme minuli Pinawu a chaty, krajina se radikálně změnila. Vypluli jsme z žulového Shieldu. Najednou zmizely skály, země se otevřela do rozsáhlé roviny s obzorem lesů rákosí kolem rapidně se rozšiřujícího přehradního jezera. Bylo tu vidět jen ojedinělé stromy kdesi za rákosím. Prospekt táboření se stal najednou nemožným. Co dělat? Blížil se již konec dne, ale nezbývalo nic jiného, než pádlovat. Před námi se otvíralo nekonečné jezero Natalie, nadržené přehradou „Seven Sisters“ (Sedm sester). Tak totiž voyageuři nazývali někdejší sérii sedmi portáží, které šly tak blízko po sobě, že, jak píše sir Alexander Mackenzie: „Zde leží sedm portáží, které jsou rozloženy na tak krátkém úseku, že je možné vidět celek najednou“. Dnes tato série leží na dně jezera přehrady, která přejala její jméno. Obzor, plochý jako lívanec dokazoval, že jsme na své vodní pouti konečně dosáhli kanadských prérií.

Stan na přehradě Seven Sisters

Slunce se teď již snížilo k západu a odrážejíc se v hladině jezera, oslňovalo naše oči ze dvou úhlů. Krempa klobouku stínila jenom jeden. Navíc, jakkoliv pozdní, slunce stále pálilo. Bylo jasné, že až k přehradě se nevyskytne žádná možnost táboření. Ale k té jsme měli stále ještě nějakých devět kilometrů. V otrockém otupění jsme tak pokračovali v monotónním pádlování s očima upřenými k cíli vysvobození, kterým byla zvětšující se silueta budovy elektrárny, sedící na přehradní zdi. Když jsme konečně vystoupili na násep hrubých kamenů hned u pravého konce zdi, nebylo tu žádné známky instrukcí, jak ji obejít. Všude

jen cedule zákazů vstupu. Bylo již po šesté večer a navíc byl dlouhý víkend, takže ani v budově elektrárny nebylo ani živáčka, aby se člověk mohl zeptat. Ať se věci měly, jak měly, stejně nám nezbývala ani špetka energie, abychom začínali jakoukoliv portáž. Budeme to řešit ráno, rozhodli jsme. Já jsem zanechal několik hlasových vzkazů na telefonu, který se nacházel u jednoho z vchodů elektrárny. Potom jsme postavili stan přímo na betonu přehradní zdi a odebrali jsme se k odpočinku. Ráno jsem

byl venku ze stanu již před šestou. Musel jsem chytit někoho ze zaměstnanců, jak přijížděli na směnu. Mladou sekretářku, která se od mého zjevu odtahovala, jako od bezdomovce, jsem si zavázal slibem, že najde zaměstnance,

Nakládání pod přehradou

který by měl mít podobné záležitosti na starost a pošle ho za mnou ven. Mezi tím jsem šel ještě jednou hledat portáž sám bez nákladu. Když jsem ignoroval varovný nápis a pokračoval jsem podél štěrkové cesty po pravé straně řeky pod přehradou, byla mi její trasa najednou jasná. Šokovala mě však její délka. Byly to snad dva kilometry. Když jsem se vrátil ke stanu, Milena tam již diskutovala se dvěma velmi přátelskými a energetickými muži, kteří se omlouvali za těžkosti, na které jsme s přenášením kolem přehrady narazili. Jak jsem ve skutečnosti doufal, navrhli, abychom si sbalili náklad, že se prý vrátí s podnikovým pickupem. Byli ochotní nám vše naložit a odvézt na konec portáže. Tak se hned stalo. Vřele jsme jim poděkovali a oni nám popřáli hodně štěstí do dalšího vodního putování.

Řeka pod přehradou Seven Sisters byla poměrně úzká a proto tu byl cítit proud. Její břehy byly nejdříve vysoké snad třicet metrů. Nebyla tudíž vidět okolní krajina. Později se však řeka postupně rozlila před městem Lac du Bonet, do dalšího přehradního jezera. Také břehy se snížily. Nejdříve byla vidět na nich pole obilí, později byly všechny břehy lemovány chatami a rekreačními domky. Pro vodního poutníka, který se snažil zrekapitulovat cestování po věhlasné historické řece, byla tato skutečnost zdrcující. Neexistovala tu žádná tábořiště. Kdekoliv by se naskytlo vhodné místo, stála na něm chata. Zbývala jen nouzová místa mezi rákosím v nízkých vlhkých močálech, atd. Člověk nemohl plánovat den. Často byl nucen pádlovat dlouho do večera, dokud se takové místo neobjevilo. Když přišel vítr a vlny, člověk riskoval, protože nebylo kde přistát. Také krajina se tady změnila od doby voyageurů. Přehrady zaplavily rychlou vodu a rozlily ji do velkých jezerních rozloh s plochým, fádním horizontem. Zbytek řeky Winnipeg až k jejímu ústí do stejnojmenného jezera v nás zanechal jen dojem otročiny pod palčivým sluncem na vlnách a na portážích.

Naše rozloučení s řekou Winnipeg se odehrálo na jižním břehu, protějším ke břehu s vyvýšeninou, na které kdysi stávala skrovná pevnost, Fort Maurepas, vybudovaná v r. 1734 předsunutou skupinou mužstva Pierra Gaultierra de La Verendrye, obehnaná palisádou zahrocených klád. Stavěli ji jeho nejvěrnější druhý ve velení, synovec Christophe Dufrost de la Jemmeraiie a Gaultierrův syn Jean-Baptiste. Christophe tu následující zimu podlehl nemoci a Jean-Baptiste byl spolu s výpravou dalších dvaceti za rok masakrován Siouxy poblíž Fort St. Charles na jezeře Lesů. Objevitelé dali pevnosti jméno francouzského ministra námořnictva, který spravoval kolonie, hraběte z Maurepas, aby si naklonili jeho podporu. Kdosi zaznamenal, že již v roce 1793 na místě nenašel po pevnosti ani stopu.

Erb společnosti Northwest,
jejímž heslem byla „perseverance“ – vytrvalost / houževnatost